

Innst. O. nr. 85

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:101 (2008–2009)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Vedtak til lov

om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) gjøres følgende endring:

§ 8-2 første ledd skal lyde:

Elevane kan delast i grupper etter behov. Inndelingane må vere pedagogisk grunngeven. Gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg. Organiseringa skal vareta elevane sitt behov for sosialt tilhør.

II

Loven trer i kraft straks."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiter, Gorm Kjernli, Gerd Janne Kristoffersen, Anna Ljunggren og Torfinn Opheim, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse Michaelsen, fra Høyre, Gunnar Gundersen og lederen Ine Marie Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen og Lena Jensen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen, fra Senterpartiet, Inger S. Enger, og fra Venstre, Odd Einar Dørum, viser til representantlovforslaget.

Komiteen viser til at det i representantlovforslaget foreslås en endring av opplæringsloven § 8-2. Nåværende § 8-2 ble vedtatt ved behandling av Ot.prp. nr. 67 (2002–2003), jf. Innst. O. nr. 126 (2002–2003).

Komiteen viser til at lovteksten tidligere hadde regler om inndeling i klasser og størrelse på klassene.

Komiteen viser til at dagens § 8-2 gir skolene rom for lokal organisering av undervisningen innenfor gitte rammer. Mulighet for lokal fleksibilitet og tilpasning var også en av begrunnelsene for dagens lovtekst. Det eksisterer en fleksibilitet i dagens lovverk som den enkelte skole kan benytte seg av. Det er likevel understreket at gruppene ikke skal være større enn det som er pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlig.

Komiteen merker seg forslagsstillernes beskrivelse og forslag om å dele inn elever i grupper basert på et pedagogisk grunnlag. Forslagsstillerne mener dagens lovtekst kan stå i en viss kontrast til retten til tilpassa opplæring.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, deler ikke dette synet, og vil understreke at retten til tilpassa opplæring er hjemlet i opplæringsloven § 1-3. Det er viktig at alle sikres retten til tilpassa opplæring, men dagens § 8-2 er, slik flertallet ser det, ikke til hinder for det.

Komiteen vil understreke viktigheten av at alle elever sikres sosial tilhørighet til en gruppe.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener en endring av loven som åpner for varig å dele inn elever i grupper på bakgrunn av faglig nivå, kan stride mot dette. Hvilken gruppe en elev havner i, kan variere fra fag til fag, og man mister dermed den sosiale tilhørigheten til en fast gruppe.

Flertallet viser til at forslagsstillerne mener dagens lovtekst er uklar og åpner for mye skjønn. Dagens formulering om at "til vanleg skal organiseringa ikkje skje etter fagleg nivå, kjønn eller etnisk tilhør", betyr at man ikke varig kan dele elevene inn i disse gruppene. Man kan på den enkelte skole gjøre inndelinger for kortere perioder eller i enkelte timer. Forslaget til lovendring åpner for at man varig kan dele inn elevene i grupper etter faglig nivå.

Flertallet vil avvise et slikt forslag.

Flertallet vil for øvrig vise til den forestående behandlingen av Ot.prp. nr. 55 (2008–2009), der Regjeringen foreslår endringer i opplæringsloven § 8-2.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener norsk skole har sviktet når det gjelder å gi elevene tilpasset opplæring. Disse medlemmer mener at en av de viktigste utfordringene fremover er å sørge for at alle elevene får den tilpassede opplæringen de faktisk har krav på i henhold til opplæringsloven.

Disse medlemmer mener det også er uklart hva Regjeringen faktisk mener i denne saken. Disse medlemmer vil vise til et oppslag i Aftenposten 18. mai 2009 under overskriften "SV vil gi eliten et skoletilbud", der det innrømmes at venstresiden har sviktet de dyktigste elevene, og der statsråd Bård Vegar Solhjell mener de skoleflinke elevene må få dra litt fra de andre, og der han uttaler: "Norsk skole har forsømt de flinkeste". Disse medlemmer mener det er på tide at Regjeringen snart begynner å handle med hensyn til å gi de flinkeste elevene tilpasset opplæring, i stedet for å snakke om at de ønsker å gjøre noe med det. Disse medlemmer håper Regjeringen og regjeringspartiene snart vil vise at de mener alvor med tilpasset opplæring, i stedet for bare å snakke om det i festtaler.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at dagens opplæringslov er

til hinder for tilpasset opplæring, siden den hindrer inndeling etter faglig nivå. Disse medlemmer mener det må være slik at flinke elever må få større utfordringer enn de gjør i dag, og mener også at elever som trenger ekstra oppfølging i enkelte fag, må få dette.

Disse medlemmer mener det finnes tilstrekkelig med historier om enkeltelever i Norge som ikke får nødvendig oppfølging i forhold til egne evner og behov, og disse eksemplene viser at dagens opplæringslov er til hinder for at elevene får tilpasset opplæring. Disse medlemmer mener at oppdeling etter faglig nivå er en måte å sikre dette på.

Disse medlemmer mener bestemmelsen i opplæringsloven som hindrer oppdeling etter faglig nivå, er for rigid og hindrer skoleeiere og skoleledelse i å finne de opplæringsformene som fremmer optimal læring. Disse medlemmer mener det må åpnes for differensiert undervisning, og vil blant annet vise til at Strinda videregående skole har delt inn matematikkundervisningen etter nivå og har kunnet vise til store forbedringer i det faglige utbyttet til elevene. I et oppslag i Utdanningsnytt nr. 10, 2007 kan vi lese at de ved Strinda videregående skole gikk fra 10 prosent stryk til 0 prosent stryk i matematikk etter å ha innført faglig differensiering. Disse medlemmer mener en slik organisering av elevene er til det beste for elevene, og også kan lette undervisningen for dem som underviser, som kan tilpasse undervisningen til et mer likt faglig nivå hos elevene enn i tilfeller der det spriker mye i kunnskapene hos elevene.

Disse medlemmer tar elevene på alvor; både de flinke elevene og de som trenger ekstra oppfølging i enkelte fag. Disse medlemmer mener derfor at opplæringsloven må endres for å tillate mer fleksible gruppeinndelinger for å sikre alle elevene tilpasset opplæring, og fremmer på denne bakgrunn representantforslaget.

Komiteen viser til at opplæringsloven slår fast at opplæringen skal tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev. Tilpasset opplæring er en viktig målsetting for skolen, og formålet er å utvikle og utnytte mest mulig av læringspotensialet hos hver enkelt elev. Det er bred politisk enighet om at utfordringen i dag er å heve kunnskapsnivået i skolen. Lærerne settes imidlertid på harde prøver i denne prosessen, og det er vanskeligheter knyttet til tilpasningen til både de faglig svake elevene og til de faglig sterke elevene. Det er en stor utfordring at begrepet "alle" i norsk skole ofte oppfattes som "de fleste". Dette medfører at den tilpassede opplæringen ikke blir reell for alle elever.

Komiteen vil understreke at det er viktig at skolene utnytter den fleksibiliteten som i dag ligger i

opplæringsloven for å gjøre den tilpassede opplæringen mer reell. I "Kunnskapsløftet" er bedre tilpasset opplæring et hovedsatsingsområde. Blant tiltakene som ble innført med reformen, er økt fleksibilitet i fag- og timefordelingen, programfag som valgfag på ungdomstrinnet og muligheter for ungdomsskoleelever til å velge opplæring i fag fra videregående opplæring, samt ny struktur i videregående opplæring med større mulighet for tidlig spesialisering. I tillegg gis det mulighet for å ta hele læretiden i bedrift.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at "Kunnskapsløftet" har virket i skolen fra 2006, og mener Regjeringen har fulgt opp og videreutviklet tiltakene i "Kunnskapsløftet" på en god måte i de tre årene den har fungert. Dette gjelder også tilretteleggingen for tilpasset opplæring. Flertallet viser blant annet til at det tidligere programfag til valg endret navn til utdanningsvalg før skoleåret 2008/2009, og er et obligatorisk fag med egen læreplan. Intensjonen med faget er at elever i ungdomstrinnet skal få mulighet til å teste ut ulike utdanningsløp i videregående opplæring. Dette vil kunne gjøre elevene sikrere i sine valg av utdanningsprogram på videregående og reduserer sjansene for feilvalg.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener dette er viktige tiltak, men de mulighetene som ligger i dagens regelverk, er dessverre for dårlig kommunisert og vektlagt av dagens regjering.

Disse medlemmer mener at det er urovekkende når statsråden i Aftenposten 18. mai 2009 sier at han ønsker at "elever som er faglig sterke på ungdomstrinnet skal kunne ta fag på videregående skole", og at han vil fremme forslag om dette i en kommende stortingsmelding. Dette er en mulighet som ble vedtatt gjennom "Kunnskapsløftet" 11. juni 2004. Disse medlemmer skrev følgende merknad i den sammenheng:

"Disse medlemmer er enig med departementet i at en innføring av programfag både vil kunne knytte grunnskole og videregående opplæring bedre sammen, bidra til en bedre tilpasset opplæring og samtidig gi mulighet for mer praktisk aktivitet eller fordypning. Det er derfor viktig at programfag utfor-

mes slik at det bidrar til opplæring tilpasset den enkelte elevs interesser og behov, og at tilbudet får et tilfredsstillende omfang."

Det er oppsiktsvekkende at dagens regjering tilsynelatende ikke har registrert dette vedtaket, og dermed ikke har fulgt det opp på en tilfredsstillende måte. Dagens regelverk gir gode muligheter for en god og tilpasset opplæring, men det er ikke fulgt opp godt nok i praksis – noe dagens regjering har et stort ansvar for at ikke har skjedd.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet

Vedtak til lov

om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova)

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) gjøres følgende endring:

§ 8-2 første ledd skal lyde:

Elevane kan delast i grupper etter behov. Inndelingane må vere pedagogisk grunngeven. Gruppene må ikkje vere større enn det som er pedagogisk og tryggleiksmessig forsvarleg. Organiseringa skal vareta elevane sitt behov for sosialt tilhør.

II

Loven trer i kraft straks.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til representantlovforslaget og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:101 (2008–2009) – representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen og Jon Jæger Gåsvatn om lov om endring i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringa – bifalles ikke.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 28. mai 2009

Ine Marie Eriksen Søreide

leder

Gorm Kjernli

ordfører

